

Republica Moldova

GUVERNUL

HOTĂRÎRE Nr. 656
din 05.09.2012

**cu privire la aprobarea Programului privind
Cadrul de Interoperabilitate**

Publicat : 07.09.2012 în Monitorul Oficial Nr. 186-189 art Nr : 708

În temeiul art. 2 din Legea nr. 173 din 28 iulie 2011 privind ratificarea Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare în vederea realizării Proiectului „e-Transformare a Guvernării” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 131-133, art. 425), precum și în scopul implementării măsurilor prevăzute în Programul strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare), aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 710 din 20 septembrie 2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 156-159, art. 780), și al realizării acțiunii 5 din Planul de acțiuni pe anul 2012 pentru implementarea Programului strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare), aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 44 din 26 ianuarie 2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 25-28, art. 65), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programul privind Cadrul de Interoperabilitate (se anexează).
2. Cancelaria de Stat, cu suportul Centrului de Guvernare Electronică (E-Government) și al Consiliului Coordonatorilor pentru e-Transformare:
 - a) va gestiona etapa de pregătire pentru implementarea Cadrului de Interoperabilitate;
 - b) va coordona procesul de ajustare a cadrului normativ și instituțional;
 - c) va acorda suport metodologic pentru asigurarea dezvoltării continue a platformei de interoperabilitate.
3. Ministerele și alte autorități administrative centrale, inclusiv prin intermediul subdiviziunilor e-Transformare:
 - a) vor utiliza platforma de interoperabilitate pentru schimbul de date între sistemele informaționale în sectorul public din momentul lansării acesteia;

b) vor coordona cu Centrul de Guvernare Electronică interconectarea sistemelor informaționale în perioada de până la lansarea platformei de interoperabilitate;

c) vor elabora și vor adopta, în limitele competențelor, cadrul normativ în scopul alinierii acestuia la Cadrul de Interoperabilitate;

d) la crearea noilor servicii publice electronice și a altor sisteme informaționale, se vor conforma cerințelor tehnice ale platformei de interoperabilitate;

e) vor efectua reingineria proceselor de lucru în scopul optimizării acestora, ținând cont de implementarea Cadrului de Interoperabilitate;

f) vor aproba planuri de acțiuni privind conectarea sistemelor informaționale existente la platforma de inter-

operabilitate, care vor fi coordonate cu Centrul de Guvernare Electronică;

g) își vor exercita obligațiile de monitorizare și raportare conform prevederilor capitolului 7 din Program;

h) în vederea eficientizării cheltuielilor mijloacelor publice, nu vor adopta platforme alternative de interoperabilitate și vor înainta soluții de optimizare pe domeniul lor de activitate.

4. Cancelaria de Stat, în colaborare cu Ministerul Finanțelor și Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, va propune un mecanism durabil de finanțare a platformei de interoperabilitate.

5. Cancelaria de Stat va exercita controlul asupra executării prezentei hotărâri, precum și va asigura monitorizarea progresului și evaluarea eficienței implementării măsurilor prevăzute în aceasta.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Nr. 656. Chișinău, 5 septembrie 2012.

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr. 656
din 5 septembrie 2012

PROGRAMUL PRIVIND CADRUL DE INTEROPERABILITATE

1. Introducere

1. Programul privind Cadrul de Interoperabilitate (în continuare – Program) este un document de planificare, la elaborarea căruia au fost luate în considerare cele mai bune practici și recomandări în domeniu.

2. Interoperabilitatea reprezintă capacitatea sistemelor și a organizațiilor de a conlucra și de a

schimba și reutiliza date. Platforma de interoperabilitate este soluția tehnică ce facilitează schimbul de date. Cadrul de Interoperabilitate cuprinde platforma de interoperabilitate și toate aspectele înconjurătoare, precum cadrul normativ, instituțional, aspectele financiare etc.

3. Prezentul Program descrie situația curentă în domeniu și definește scopul, obiectivele, acțiunile și măsurile necesare, stabilind etapele de implementare și responsabilitățile pentru toți actorii implicați în implementarea unui schimb eficient de date, inclusiv cele necesare la nivel organizațional, semantic și tehnic.

2. Definirea problemelor

4. Prin Programul strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 710 din 20 septembrie 2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 156-159, art.780), Guvernul și-a luat angajamentul ca, pe lângă metodele tradiționale, să presteze toate serviciile publice în formă electronică.

5. Pentru a răspunde necesităților beneficiarilor finali ai serviciilor publice (cetățeni și mediul de afaceri) și a asigura cooperarea productivă dintre autoritățile administrației publice și, respectiv, funcționarea eficientă a sectorului public, este necesară o abordare complexă bazată pe principii fundamentale de bună administrare, care stabilesc contextul acțiunilor în materie de servicii publice și de cooperare între administrațiile publice.

6. Serviciile publice sînt destinate să răspundă necesităților cetățenilor și ale mediului de afaceri. Abordarea actuală, care rezultă din reglementările naționale relevante, este mai puțin orientată spre utilizatorii finali. Reformele în acest domeniu trebuie să permită cetățenilor și mediului de afaceri:

- a) accesul la servicii publice ușor de utilizat;
- b) accesul la serviciile publice pe mai multe canale, în orice moment, loc și situație;
- c) posibilitatea de a se adresa unui singur punct de contact, inclusiv în situațiile în care entitățile din sectorul public trebuie să coopereze între ele pentru furnizarea unui serviciu public;
- d) posibilitatea de a furniza informația strict necesară pentru a beneficia de un serviciu public, fără a necesita furnizarea informației deja colectate de o altă entitate din sectorul public;
- e) respectarea confidențialității.

7. Posibilitatea de reutilizare a resurselor și sistemelor informaționale este esențială pentru prestarea serviciilor publice electronice. Pentru moment, informația colectată și gestionată de sectorul public în scopul prestării serviciilor publice este deseori redundantă, nu este arhivată în formate care să asigure securitatea, confidențialitatea și accesibilitatea informației. Securitatea și confidențialitatea informațiilor nu sînt suficiente la arhivarea informațiilor colectate și gestionate de sectorul public în scopuri legate de prestarea serviciilor publice în formate electronice. De asemenea, accesarea informației nu este înregistrată în mod corespunzător, în rezultat, scopul accesării și temeiul legal în baza căruia are loc aceasta sînt deseori necunoscute, iar reglementările privind protejarea confidențialității informațiilor furnizate de mediul de afaceri și dreptul la protecția datelor cu caracter personal ale persoanelor fizice de multe ori nu sînt respectate.

8. În majoritatea cazurilor, datele deținute de unele autorități sînt accesate de alte autorități doar în scopuri de citire sau validare a respectivelor date, fără posibilitatea de a opera în mod automatizat rectificări. Astfel, datele sînt duplicate în mai multe sisteme informaționale statale, cu riscul de a fi incoerente și perimate.

9. Unele instituții publice creează redundanță informațională prin solicitarea de la cetățeni a informațiilor pe care aceștia le-au furnizat deja altor instituții publice. Aceasta generează inconveniențe pentru cetățeni și ineficiență în activitatea instituțiilor vizate.

10. Instituțiile publice din diferite sectoare nu partajează reciproc informația și sistemele informaționale pe care le au în gestionare. Ineficiența sau lipsa schimbului de date generează ineficiență în activitatea autorităților: sînt dublate anumite activități de colectare a datelor, apar

costuri adiționale legate de necesitatea de a tipări documente, de a apela la servicii poștale și curierat, la delegări, expediții, înregistrări și secretariat, crește riscul comiterii erorilor umane, precum și timpul necesar pentru realizarea atribuțiilor autorităților vizate.

11. Autoritățile administrației publice centrale dețin mai mult de 70 de sisteme informaționale automatizate departamentale, care folosesc bănci și baze de date sectoriale, clasificatoare, registre și standarde elaborate de-a lungul anilor. Lipsa unui set comun de standarde și clasificatoare nu permite crearea politicilor unice, organizarea cooperării autorităților la nivel procedural și informațional. În consecință, clasificatoarele se dublează și apar divergențe în noțiunile utilizate.

12. Deși nu toate serviciile publice se bazează pe TIC, toate depind de interconectarea acestora. Multe dintre sistemele achiziționate de instituțiile din sectorul public nu pot fi ușor interconectate la momentul actual, pentru a asigura reutilizarea eficientă a datelor. Aceasta creează bariere atât în calea prestării serviciilor publice, cât și în calea funcționării eficiente a sectorului public în întregime. Or, pentru a depăși aceste bariere, sectorul public trebuie să evite impunerea soluțiilor tehnologice care nu vor putea fi adaptate la schimbări rapide.

13. Schimburile de date realizate în prezent între instituțiile statului se bazează pe relații create într-un mod ad-hoc, aranjamente bilaterale construite pentru un scop sau un proiect anume, fapt pentru care sînt folosite tehnologii disponibile la un anumit moment, iar implementarea acestora nu întotdeauna corespunde standardelor relevante. Definițiile folosite la nivel semantic nu sînt reutilizate, iar vocabularele folosite de obicei se bazează și acoperă doar necesitățile interne ale organizațiilor care oferă datele.

14. Schimburile curente de date nu se bazează pe acorduri privind nivelul serviciilor (SLA). Din acest motiv, respectivele schimburi de date sînt de multe ori ineficiente, nefiind asigurat nivelul corespunzător de disponibilitate și coerență a datelor.

15. În prezent, în Republica Moldova informatizarea sectorului public este un proces haotic, prin care fiecare instituție creează independent, fără a coordona suficient cu alte instituții, iar în unele cazuri și cu subdiviziunile sale, sisteme variate, de diferite calibre. Această varietate, precum și lipsa unor standarde și/sau convenții comune îngreunează conectarea ulterioară a sistemelor.

16. În scopul unei abordări comune a acestor aspecte, Guvernul și-a propus să adopte Cadrul de Interoperabilitate, care va facilita prestarea eficientă de servicii publice atât în mod tradițional, cât și în mod electronic.

17. Pentru a acorda Cadrului de Interoperabilitate importanța juridică adecvată, este necesară ajustarea cadrului normativ și instituțional.

3. Obiectivele generale și specifice

18. Programul strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare), aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 710 din 20 septembrie 2011, prevede (prin măsura 4.8) elaborarea și implementarea unui Cadru de Interoperabilitate în sectorul public pentru creșterea eficienței operaționale interne, prin asigurarea interoperabilității și coerenței sistemelor TI și a schimbului de date.

19. **Obiectivul general** este implementarea unui cadru de interoperabilitate în vederea sporirii performanței Guvernului, datorită unui schimb de date eficient în cadrul sectorului public, precum și între sectorul public și cel privat.

20. Obiectivele specifice sînt următoarele:

a) **asigurarea interoperabilității sistemelor TI în sectorul public** prin implementarea și operarea eficientă a platformei comune de interoperabilitate;

b) **asigurarea reutilizării și a schimbului de date eficient și securizat** prin conectarea resurselor și serviciilor informaționale de stat la platforma comună de inter-operabilitate;

c) **asigurarea cadrului favorabil pentru optimizarea serviciilor publice** prin reutilizarea

resurselor și serviciilor informaționale;

d) **asigurarea cadrului favorabil pentru un guvern deschis** prin mecanisme de colectare și publicare automatizată a datelor guvernamentale deschise.

21. Implementarea Cadrului de Interoperabilitate se va baza pe următoarele principii fundamentale:

a) **reutilizarea datelor**, prin reorganizarea serviciilor publice și reingineria proceselor operaționale, pentru a reduce povara administrativă, a exclude compilarea datelor și a micșora redundanța informației;

b) **deschidere**, pentru a facilita schimbul de cunoștințe și a stimula comunicarea atât între autoritățile administrației publice centrale, cât și între autorități și cetățeni;

c) **securitatea și confidențialitatea interacțiunii** dintre cetățeni, mediul de afaceri și instituțiile publice, într-un climat de încredere, cu respectarea normelor legale relevante și garantarea confidențialității datelor cu caracter personal ale persoanelor fizice, precum și a informațiilor furnizate de mediul de afaceri; cetățenii și mediul de afaceri vor avea posibilitatea să verifice informația colectată de autoritățile administrației publice în privința lor și să fie consultați cu privire la utilizarea respectivelor informații în alte scopuri decât cele pentru care au fost furnizate inițial;

d) **neutralitatea tehnologică și adaptabilitatea**: la definirea serviciilor publice, autoritățile trebuie să se concentreze în primul rând pe necesitățile funcționale, iar deciziile tehnologice trebuie să fie lăsate pe plan secundar, astfel încât acestea să nu impună utilizarea anumitor tehnologii sau produse; accesul la serviciile publice nu trebuie să depindă de tehnologii sau produse specifice, adaptându-se mai ușor la evoluția acestora;

e) **compoziția serviciilor publice**, pentru a asigura dezvoltarea acestora în componente recombinabile, care pot fi selectate și asamblate în servicii compuse pentru a simplifica interacțiunile și a răspunde necesităților cetățenilor, dar și pentru a permite schimbări mai rapide sau substituirea ulterioară a tehnologiilor;

f) **principiul dependențelor slabe**, fiind unul de bază în arhitecturile orientate pe servicii (SOA¹), vizează relațiile dintre sistemele informaționale în scopul reducerii dependențelor dintre acestea. Respectarea acestui principiu la implementarea Cadrului de Interoperabilitate contribuie la diminuarea următoarelor dependențe: dependențele de protocoalele de comunicare, dependențele de sintaxe și formate, cele semantice, temporale, comportamentale și organizaționale;

¹ <http://www.soaprinciples.com>

g) **simplitatea soluției tehnice**: optarea pentru o soluție simplă, inteligibilă, accesibilă, ușor de adoptat de către entitățile vizate, bazată pe standarde deschise și o interfață uniformă.

4. Măsuri pentru realizarea obiectivelor

22. Măsurile întreprinse pentru implementarea Cadrului de Interoperabilitate sînt divizate pe 3 niveluri:

a) **interoperabilitatea organizatorică**, care cuprinde toate aspectele instituționale, regulatorii, financiare și de aliniere a proceselor de lucru în scopul atingerii unui schimb de date eficient;

b) **interoperabilitatea semantică**, care se referă la o abordare comună asupra formatelor, sintaxei și sensului mesajelor transmise;

c) **interoperabilitatea tehnică**, care cuprinde toate aspectele tehnice ce asigură schimbul de date la nivel tehnic, inclusiv adaptoare, tehnologii intermediatoare și canale de comunicare.

4.1. Implementarea interoperabilității organizatorice

23. Pe lângă conectarea sistemelor și a fluxurilor informaționale gestionate de autorități, interoperabilitatea presupune și o abordare comună a modelului de organizare și operare a

schimbului de date, în cadrul căruia fiecărei autorități a administrației publice centrale, inclusiv structurilor subordonate acestora (în continuare – organizații) și întreprinderilor de stat monitorizate de autoritățile

administrației publice centrale, îi revine un rol bine definit, conform atribuțiilor.

24. Cadrul de Interoperabilitate va fi implementat pe etape, la prima etapă fiind implicate organizațiile care posedă capacitatea și pregătirea necesară, ca ulterior să fie conectate toate organizațiile statului.

25. La conectarea unei noi organizații la platforma de interoperabilitate va fi efectuată o analiză complexă care include:

- a) procesele de lucru existente în cadrul organizației cu scopul optimizării acestora;
- b) fluxurile informaționale și sursele de date necesare proceselor de lucru, precum și cele care sînt sau pot fi expuse altor organizații;
- c) clasificatoarele și nomenclatoarele folosite sau deținute de organizație;
- d) tipurile de date protejate de lege;
- e) datele cu caracter public în scopul publicării automatizate a acestora;
- f) identificarea necesităților în ajustări pe dimensiunile instituțională și normativă.

26. Pentru asigurarea unei interoperabilități eficiente la nivel organizatoric în sectorul public, este necesară alinierea cadrului juridic la principiile care stau la baza interoperabilității.

27. Implementarea interoperabilității presupune utilizarea acordurilor ce implică mai multe organizații. În acest scop vor fi elaborate și aprobate acorduri-tip, care vor standardiza și vor eficientiza procesul de interconectare a organizațiilor.

28. Pentru a asigura continuitatea schimbului de date, vor fi definite reguli de colectare, transmitere, conservare și restabilire a datelor. Aceste reguli vor include măsuri și proceduri cum ar fi: identificarea unică a înregistrărilor, utilizarea obligatorie a metadatelor, aplicarea semnăturii digitale, mecanisme de restabilire, colectare, extragere, transportare garantată, conservarea și distrugerea datelor cu menținerea valorii probatorii a acestora.

29. Schimbul de date dintre autoritățile publice, inclusiv structurile subordonate acestora, va fi gratuit. În contextul schimbului de date între guvern și cetățeni, precum și între guvern și mediul de afaceri vor fi propuse, examinate și aprobate mecanisme specifice de interacțiune pentru fiecare caz în parte.

30. În scopul asigurării funcționării eficiente a platformei de interoperabilitate, operatorul tehnico-tehnic al platformei va consulta organizațiile în procesul de conectare și va asigura operarea și monitorizarea continuă a platformei.

4.2. Implementarea interoperabilității semantice

31. În procesul schimbului de date dintre sistemele informaționale, precum și la publicarea datelor deschise, este necesar ca datele să fie univoc interpretate de către participanți. Interpretarea univocă a datelor reprezintă esența interoperabilității semantice.

32. Definițiile termenilor și structurilor de date utilizate vor fi descrise în cadrul catalogului semantic, care reprezintă o totalitate de mijloace tehnice și organizatorice și care va fi creat ca parte a platformei de interoperabilitate. Definițiile catalogului semantic vor fi bazate pe standarde internaționale² (în particular pe cele europene³) și naționale de profil.

² <https://www.oasis-open.org/standards>

³ <http://joinup.ec.europa.eu/asset/adms/release/100>

33. Catalogul semantic va oferi posibilitatea de a explora (pentru a înțelege structura și terminologia unui domeniu), căuta (folosind atributele și relațiile definite), identifica (adică a

confirma că o anumită descriere corespunde cu cea căutată), selecta (pentru a alege descrierea corespunzătoare cerințelor) și obține (cu alte cuvinte, de a accesa liber descrierea dorită) definițiile conținute în acesta.

34. Catalogul semantic va conține definițiile unificate ale clasificatoarelor.

35. Clasificatoarele vor fi publicate și accesibile gratis.

36. Clasificatoarele pot fi disponibile în mai multe limbi (engleză, rusă), obligatoriu în limba de stat.

37. Pentru fiecare clasificator va fi desemnată organizația responsabilă de menținerea acestuia și vor fi definite procedurile ce țin de gestionarea sa, inclusiv politicile de versionare, operare și propagare a schimbărilor.

38. Pe lângă clasificatori, catalogul semantic va conține și descrierea structurilor de date, a căror interpretare univocă este necesară în procesul de schimb de date, cum ar fi definiții de mesaje, entități etc.

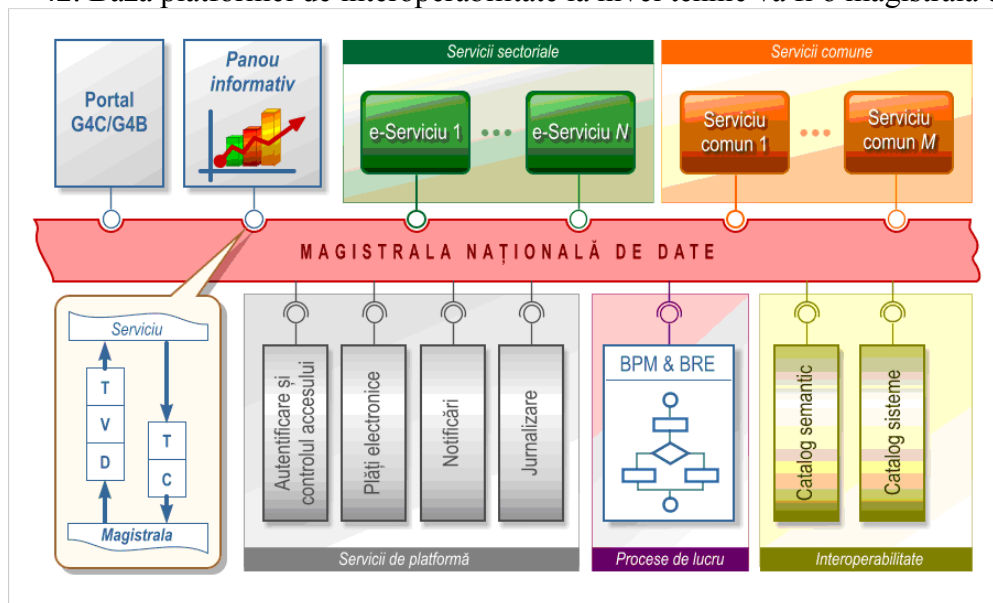
39. Catalogul semantic va conține și alte informații utilizate în organizarea schimbului de date, aspecte sintactice, inclusiv convențiile asupra formatului unităților de măsură, formatului pentru valorile ce specifică data, ora și intervale de timp, formatului datelor geospațiale și aspectelor ce țin de convertirea valurilor.

40. Autoritățile publice vizate vor efectua ajustările necesare în cadrul normativ intern pentru a utiliza eficient instrumentele de interoperabilitate semantică.

4.3. Implementarea interoperabilității tehnice

41. La nivel tehnic Cadrul de Interoperabilitate se va realiza prin implementarea unei platforme tehnice de interoperabilitate, parte a platformei tehnologice guvernamentale comune.

42. Baza platformei de interoperabilitate la nivel tehnic va fi o magistrală de schimb de date.

Magistrala națională de date

43. Această magistrală va transporta mesaje structurate, definite în prealabil în catalogul semantic.

44. Platforma va asigura securitatea mesajelor transportate.

45. Toate sistemele conectate la platformă vor fi înregistrate într-un catalog de sisteme, care este parte a platformei. Pentru a asigura corespondența cu Registrul resurselor și sistemelor informaționale de stat (RRSIS) al Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, înregistrarea în platforma de interoperabilitate se va efectua în baza identificatorului sistemului din

RRSIS.

46. Catalogul sistemelor va conține detaliile tehnice despre sistemele conectate, definițiile mesajelor pe care sistemele le pot emite și recepționa, precum și resursele informaționale disponibile pentru interogările distribuite.

47. Sistemele vor fi conectate la platformă prin adaptoare ce vor transforma, vor valida și vor cripta/decripta mesajele din/în formatul specific sistemului conectat, într-un format unificat, înțeles de platformă.

48. Procesul de conectare a unui sistem la platformă va fi reglementat la nivel tehnic și va include cel puțin descrierea regulilor ce țin de utilizarea standardelor și a catalogului semantic, politicilor de versionare, precum și detalii tehnice de conectare la rețelele fizice, testare/pilotare și acceptanță a sistemului.

49. Pentru a eficientiza procesul de conectare, va fi disponibilă o instanță separată a platformei pentru testare. Aceasta va include posibilitatea generării automate a datelor de testare.

50. Toate serviciile de platformă din cadrul platformei guvernamentale comune vor fi disponibile pentru reutilizare prin platforma de interoperabilitate: serviciul de autentificare și control al accesului, serviciul guvernamental de plăți electronice, serviciul guvernamental de notificare și serviciul guvernamental de jurnalizare.

51. Registrele de stat de bază vor fi conectate la platforma de interoperabilitate în mod prioritar.

52. Interacțiunile complexe, ce implică mai multe sisteme conectate, vor fi orchestrate cu ajutorul unor mecanisme de prelucrare automată a proceselor de lucru.

53. Asigurarea securității și confidențialității datelor în cadrul platformei de interoperabilitate se va realiza prin aplicarea unor mecanisme centralizate de securitate, în conformitate cu principiile fundamentale de prelucrare a acestor categorii de date.

54. Platforma de interoperabilitate va asigura accesul la datele cu caracter personal conform condițiilor de bază pentru prelucrarea, stocarea și utilizarea datelor respective, prevăzute în Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal, și actelor normative relevante, inclusiv Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1123 din 14 decembrie 2010.

55. Platforma va oferi mecanisme de monitorizare a accesului la datele cu caracter personal, precum și posibilitatea de a revedea datele și istoricul accesării acestora.

56. Platforma de interoperabilitate va prevedea mecanisme pentru asigurarea unui nivel înalt de disponibilitate, fiabilitate și performanță.

57. Platforma va conține instrumente de colaborare în scopul îmbunătățirii continue a cadrului de interoperabilitate.

5. Estimarea impactului și a costurilor

58. Dat fiind că implementarea eficientă a prezentului Program este unul dintre pilonii și premisa fundamentală pentru implementarea Programului strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare) și pentru asigurarea atingerii scopurilor specifice și obiectivelor generale ale acestuia, prezentul Program va contribui la survenirea impactului estimat în cadrul acestui document. Justificarea contribuției menționate este faptul că, prin atingerea unui grad înalt de interoperabilitate între sistemele informaționale ale autorităților publice, vor fi create condițiile adecvate pentru:

a) o interacțiune mai rapidă, productivă, eficace între autoritățile publice din interiorul sectorului public, precum și între autorități, cetățeni și mediul de afaceri;

b) diminuarea costurilor și duratei pentru prestarea și dezvoltarea serviciilor publice;

c) deschiderea, utilizarea și reutilizarea eficientă a informației din sectorul public;

- d) reutilizarea sistemelor informaționale;
- e) reingineria proceselor de lucru întru optimizarea activității sectorului public;
- f) reducerea poverii administrative atât în interiorul sectorului public, cât și în interacțiunea acestuia cu cetățeni și mediul de afaceri.

59. Astfel, sectorul public va deveni mai eficient, mai transparent, mai receptiv la necesitățile cetățenilor și mediului de afaceri.

60. Odată cu diversificarea, simplificarea, optimizarea cadrului de comunicare între instituții, se creează condițiile pentru eficientizarea activității autorităților publice, colaborarea mai productivă între acestea și creșterea capacității autorităților de a-și utiliza/redirecționa resursele financiare și nonfinanciare pentru dezvoltare, perfecționare, implementarea reformelor cu impact transformațional profund pentru păturile sociale pe care le acoperă fiecare autoritate prin activitate sa.

Astfel, impactul indirect al operării eficiente a unui Cadru de Interoperabilitate va viza generarea unor beneficii semnificative de natură economică, ecologică, culturală, socială.

61. Pentru implementarea soluției tehnice – platformei de interoperabilitate, precum și pentru dezvoltarea Cadrului, vor fi necesare planificarea, alocarea, gestionarea, debursarea unor resurse financiare corespunzătoare. Sursele financiare pentru asigurarea implementării Platformei de Interoperabilitate sînt următoarele:

a) în cadrul creditului acordat de Asociația Internațională pentru Dezvoltare pentru implementarea Proiectului e-Transformarea Guvernării s-a prevăzut o linie de buget separată în cadrul Planului de achiziții pentru procurarea soluției tehnice și întreținerea platformei de interoperabilitate pe durata perioadei de garanție;

b) autoritățile administrației publice centrale vor prevedea alocarea resurselor financiare din bugetul propriu pentru a asigura conectarea graduală a sistemelor informaționale gestionate de acestea la platformă și alte cheltuieli aferente;

c) vor fi purtate în mod constant discuții și eventual negocieri cu partenerii internaționali de dezvoltare, care se vor implica în calitate de parteneri externi în acordarea asistenței financiare și tehnice pentru a asigura o integrare eficientă a autorităților publice vizate în Cadrul de Interoperabilitate.

62. Subdiviziunile pentru transformarea tehnologică a guvernării din autoritățile publice vizate vor gestiona procesele de bugetare (propunere, alocare, realocare, remitere spre aprobare etc. a resurselor financiare din bugetul autorității) pentru a asigura derularea activităților aferente implementării Cadrului de Interoperabilitate.

6. Rezultatele scontate și indicatorii de performanță

63. Beneficiile generate de implementarea și operarea eficientă a platformei guvernamentale de interoperabilitate sînt multiple și vizează atât beneficiarii instituționali (autoritățile publice vizate – prestatoare de servicii publice), cât și beneficiarii finali (cetățeni și mediul de afaceri – utilizatori ai serviciilor publice).

64. Implementarea Cadrului de Interoperabilitate va eficientiza activitatea autorităților administrației publice centrale și, respectiv, va îmbunătăți calitatea prestării serviciilor publice de către acestea, prin îmbunătățirea colaborării dintre autorități, optimizarea schimbului de date, asigurarea unui cadru adecvat pentru reutilizarea informației, eliminarea redundanței informației în sectorul public și reducerea poverii administrative asupra altor autorități din sectoarele public și asupra sectorului privat.

65. O guvernare performantă și eficientă, funcționînd pe baza unor sisteme TI interoperabile, care lucrează într-un mod continuu și coerent, va fi aptă să presteze servicii mai puțin costisitoare, mai rapide, mai calitative și mai bine adaptate la necesitățile beneficiarilor.

66. Integrarea intersectorială va permite oferirea unor servicii publice mai complexe, îmbunătățind interacțiunea cu cetățenii, mediul de afaceri și autoritățile publice partenere. Acesta va contribui la sporirea calității, eficienței și transparenței actului de guvernare.

67. Funcționarea eficientă a unei platforme comune de interoperabilitate în Guvern va face posibilă diminuarea cheltuielilor, prin eliminarea unui șir de costuri tranzacționale, cum ar fi cele legate de resursele umane implicate, delegare, imprimare, servicii poștale și curierat, expediții, înregistrare a documentelor din fluxul de documente gestionat, secretariat. Aceasta va solicita și, în același timp, va crea premisele pentru optimizarea fluxurilor intersectoriale de gestionare a documentelor și registrelor.

68. Schimbul de date în format electronic conduce nemijlocit la creșterea vitezei de circulație a informației, micșorarea duratei ciclului de procesare a informației și a timpului de răspuns, posibilitatea unei reacții rapide în caz de situații excepționale.

69. De asemenea, reutilizarea informației existente diminuează semnificativ riscul comiterii erorilor umane.

70. Analiza fluxurilor informaționale și clasificarea tipurilor de date conform cadrului juridic va permite securizarea datelor protejate și valorificarea celor publice.

71. Catalogul semantic, fiind un loc unic în care se definesc clasificatoarele și structurile de date folosite pentru schimbul de date, va permite atingerea unei abordări/înțelegeri comune a datelor și reutilizarea corectă a acestora.

72. Utilizarea pe larg a standardelor deschise va simplifica și va optimiza procesul de conectare la platformă și va asigura o dezvoltare durabilă a platformei.

73. Dat fiind că pentru a evalua rezultatele generate de implementarea Cadrului de Interoperabilitate și eficiența platformei va fi nevoie de un efort considerabil, vor fi combinate câteva abordări de măsurare a performanței în domeniu, pentru a asigura prezența tuturor tipurilor de date și informații relevante ca fundament pentru formularea unei opinii și unui raționament de apreciere a măsurii în care se realizează scopurile și obiectivele țintite de respectivul Cadru.

74. Pentru a acoperi natura complexă și multifacțată a interoperabilității, va fi nevoie de a utiliza un șir de abordări de evaluare și de a aplica diverse instrumente de evaluare la diferite niveluri de interacțiune și etape de implementare a Cadrului. În acest context, efortul de evaluare se va concentra pe 4 dimensiuni, în fiecare dintre acestea fiind incluse, definite și agreate seturi de indicatori specifici:

a) măsurarea și evaluarea corespunderii tehnice a sistemului/sistemelor la standardele și cerințele tehnice;

b) măsurarea și evaluarea gradului de interoperabilitate între sistemele informaționale ale autorităților;

c) măsurarea eficienței operării platformei de interoperabilitate;

d) măsurarea și evaluarea schimbărilor de nivel organizatoric (inclusiv ajustarea cadrului normativ intern în autoritățile vizate, schimbări în cultura organizatorică, reingineria proceselor de lucru pe intern etc.).

75. În contextul măsurării și evaluării complexe a performanței se va miza pe automatizarea procedurii de colectare a datelor cu privire la o mare parte de indicatori de performanță ai sistemului și pe completarea regulată de către Centrul de Guvernare Electronică, pe baza datelor primare furnizate de subdiviziunile pentru e-Transformare din autorități, a formularelor de evaluare pe dimensiunile care vizează potențialitatea și compatibilitatea între sistemele informaționale, procedurile și procesele diferitor instituții, ajustările cadrului normativ intern etc.

76. În acest sens, Cancelaria de Stat, prin intermediul Centrului de Guvernare Electronică, va aplica o serie de abordări care presupun utilizarea unor metodologii și instrumente specifice de

evaluare a interoperabilității.

77. Modelul LISI/Nivelul de Interoperabilitate a Sistemelor Informaționale este unul de referință în definirea, măsurarea, evaluarea și validarea gradului de interoperabilitate solicitat, așteptat, scontat sau deja atins între diferite organizații și sisteme. Aplicarea Modelului LISI în evaluarea gradului de maturitate a interoperabilității presupune elaborarea unor formulare pentru a evalua gradul de corespundere tehnică, eficiența interacțiunii sistem-către-sistem, eficiența misiunii operaționale. În cadrul respectivei abordări vor fi îmbinate matricele specifice din cadrul modelului LISI (matricea nivelelor de maturitate, matricea de capabilități (care descrie mediul de informatizare în fiecare instituție), modelul de referință și atributele fundamentale ale interoperabilității sistemelor informaționale (utilizarea celor 4 piloni de evaluare PAID: proceduri, aplicații, infrastructură, date). Rezultatul acestei simbioze va fi formularul general/complex de evaluare:

NIVEL (mediu de informatizare)		Atribute fundamentale ale interoperabilității			
		P (politici și proceduri)	A (aplicații)	I (infrastructură)	D (date)
Integrare intersectorială (universal)	4				
Integrare sectorială (integrat)	3				
Integrare funcțională parțială (distribuit)	2				
Conectat (unul-la-unul)	1				
Izolat (manual)	0				

78. Evaluarea eficienței operaționale a interoperabilității se va baza pe un set complex de indicatori de performanță tehnică a platformei, grupați în 3 niveluri/categorii de bază (timpul interoperării, calitatea interoperării și costul interoperării). Fiecare dintre cele 3 categorii de indicatori vor fi dezagregate în subindicatori specifici, cum ar fi:

a) timpul interoperării (timpul remiterii/lansării solicitării, durata procesării acesteia, timpul de retur, timpul utilizării informației etc.);

b) calitatea interoperării (calitatea schimbului de informații, calitatea utilizării acesteia și conformitatea informației la standardele relevante etc.);

c) costul interoperării (costul schimbului de informații și costurile necesare pentru ca informația să fie utilizabilă etc.).

79. În cadrul aplicării respectivului model de evaluare, se prevede măsurarea următoarelor atribute ale interoperabilității, grupate pe câteva categorii de indicatori, pentru fiecare dintre aceștia fiind prevăzuți subindicatori relevanți și formulele de calcul corespunzătoare:

a) conectivitate;

b) capacitate;

- c) subutilizarea sistemului;
- d) latența datelor;
- e) interpretarea și utilizarea datelor și informațiilor.

80. În mod separat, Cancelaria de Stat (prin intermediul Centrului de Guvernare Electronică) va semna cu operatorul platformei un Acord privind nivelul de servicii, care va prevedea remiterea periodică de către operator Cancelariei de Stat a datelor privind o serie de indicatori de performanță tehnică a sistemului, date generate automat de sistemul informațional, care vor indica: frecvența apariției și numărul incidentelor de securitate, numărul de mesaje transmise, gradul de disponibilitate, durata lucrărilor de recuperare a funcționalității în urma unui incident, numărul de vocabulare și concepte reutilizate, numărul de mesaje transmise și recepționate per unitate participantă, numărul de unități participante, numărul de conexiuni între unități etc.

7. Proceduri de raportare și monitorizare

81. Monitorizarea implementării activităților din cadrul Programului va avea loc la câteva niveluri:

a) Cancelaria de Stat va monitoriza implementarea Cadrului la nivel administrativ și va supraveghea procesul de implementare a Cadrului, și anume: activitățile de implementare, conform Planului de acțiuni general (vezi capitolul 8 „Etape de implementare”) și planurilor de acțiuni aferente ale autorităților; activitățile aferente și de asigurare a cadrului normativ; evaluări ad-interim periodice care vor contribui la eficientizarea implementării Cadrului și, respectiv, generarea produselor, rezultatele și impactul estimat. Raportul anual de progres cu privire la implementarea Cadrului de Interoperabilitate va fi parte a Raportului anual de progres în implementarea Programului strategic pentru modernizarea tehnologică a guvernării, prezentat de Cancelaria de Stat Comisiei Naționale pentru e-Transformare;

b) La nivelul fiecărei autorități publice implicate, monitorizarea și evaluarea eficienței implementării Programului vor fi efectuate de către subdiviziunea pentru e-Transformarea Guvernării (coordonatorul pentru e-Transformare va fi punctul focal și va coordona activitățile de evaluare ex-ante a necesităților instituționale și sectoriale, precum și a posibilităților de asigurare a implementării eficiente a Cadrului de Interoperabilitate între instituțiile din sector, precum și între autoritatea pe care o reprezintă și alte autorități publice (din alte sectoare)). Autoritățile administrației publice centrale implicate în procesul de pilotare a Cadrului de Interoperabilitate, precum și celelalte autorități publice care se vor conecta ulterior, gradual, la platforma de interoperabilitate vor raporta trimestrial cu privire la progres, performanță, eventuale probleme și bariere în implementare. Rapoartele trimestriale primare vor fi elaborate pe baza unui format-standard de raport remis către autorități de Centrul de Guvernare Electronică și vor fi prezentate Cancelariei de Stat (Centrului de Guvernare Electronică) nu mai târziu de 20 zile după finalizarea trimestrului de raportare;

c) Operatorul tehnico-tehnologic al platformei de interoperabilitate va monitoriza la nivel tehnic funcționarea/operarea sistemului informațional pe baza unor indicatori tehnici de performanță agreeți prin semnarea între Cancelaria de Stat și operator a unui Acord cu privire la nivelul serviciilor (Service Level Agreement) în cadrul căruia vor fi specificați indicatorii pe marginea cărora operatorul va raporta lunar Cancelariei de Stat. Rapoartele lunare din partea operatorului vor fi remise Cancelariei de Stat (Centrului de Guvernare Electronică) nu mai târziu de 10 zile după finalizarea lunii de raportare;

d) În cazul finanțării de către organismele internaționale donatoare a unei etape, părți componente sau a unui set de activități din cadrul Programului, Cancelaria de Stat și alte entități publice vizate se vor conforma cerințelor specifice ale acestora cu privire la raportare și monitorizare și vor elabora rapoarte periodice de progres, note informative și rapoarte de evaluare în formatul agreeat de

respectiva instituție financiară donatoare și Guvern.

8. Etape de implementare